

STOKHOLM, een Brits vogelparadijs

Door G. L. Ouweneel

Het eilandje Skokholm, aan de westkust van Wales, is eigendom van de British Field Studies Council, een instelling die belangwekkende natuurgebieden beheert en daar wetenschappelijke onderzoeken verricht of laat verrichten. Ieder jaar, van medio maart tot half oktober is er op Skokholm een permanente staf aanwezig, bestaande uit een waarnemer, een assistent en een meisje dat het eten verzorgt e.d. Voor belangstellenden bestaat er een beperkte mogelijkheid gedurende deze periode een aantal dagen in dit vogelparadijs door te brengen. Ten eerste kunnen zij genieten van de talloze zeevogels, die in velerlei soort op Skokholm broeden en verder worden zij in de gelegenheid gesteld om actief deel te nemen aan het vangen en ringen van broed- en trekvogels.

Van ongeveer 12.000 vogels die jaarlijks op Skokholm geringd worden, eisen de *noordse pijlstormvogels* het leeuwendeel op: in 1959 waren het er 6213, waarvan 453 volwassen vogels.

Skokholm is een belangrijke broedplaats van de *noordse pijlstormvogel*.

Het aantal paren wordt tussen de 10.000 en 15.000 geschat. Zij hebben hun broedholten over het gehele eiland. Deze holten geven het eiland op sommige plaatsen het aanzien van een maanlandschap, daar de grond er als het ware mee doorwoeld is. Overdag zal men nooit een *noordse pijlstormvogel* boven het eiland zien, wel geringe aantallen boven de zee rondom. Tegen de avond groeien deze groepjes aan tot vele duizenden vogels, die de duisternis afwachten om naar hun broedholten te komen.

Daar de vogels op het land volkomen hulpeloos zijn worden ze een gemakkelijke prooi voor de grote meeuwensoorten. In 1957, 1958 en 1959 werden er resp. 2536, 2048 en 988 dode *noordse pijlstormvogels* op Skokholm gevonden, alle slachtoffers van *silver-* en *grote mantelmeeuwen*. Dat de cijfers een dalende tendens vertonen komt voornamelijk, doordat er de laatste jaren op beperkte schaal mantelmeeuwen worden weggeschoten. Het ringen van de *noordse pijlstormvogels*, althans de volwassen vogels, gebeurt dan ook 's nachts. Wanneer de vogels zich bij hun nestholten hebben laten vallen zijn zij niet in staat snel op te vliegen en men kan ze dan zonder veel moeite opnemen. We werkten 's nachts in twee ploegen van ieder vier of vijf man. Eén ringt de vogels; een tweede houdt de administratie bij en de anderen komen de vogels brengen. Vaak worden dan vogels gevangen, die al eerder op Skokholm geringd werden. De „administrateur” heeft volop werk: nachten van 250 tot 300 geringde *noordse pijlstormvogels* komen per seizoen meer dan eens voor. De broedbiologie van de *noordse pijlstormvogel* is bijzonder interessant. Ze hebben slechts één ei. Bij de aflossingsceremonie 's nachts begint de vogel die zich in het broedhol bevindt te roepen, zodra hij zijn partner bij de ingang van het nesthol hoort. Deze zeer vreemde kreten komen dus uit de grond en het is te begrijpen, dat het ons de eerste nacht dat wij zo'n „ringtocht” meemaakten tamelijk vreemd te moede was.

Noordse stormvogels en *stormvogeltjes* zagen wij dagelijks op en rondom Skokholm. De eerste broedt op Skomer, een eilandje dat ongeveer twee kilometer ten noorden van Skokholm ligt. Het *stormvogeltje* broedt in behoorlijke aantallen op Skokholm. We vingen ze met nylonnetten. Ongeveer een uur na zonsondergang stelt men op een laag gedeelte van de rotskust aan de zuidkant van het eiland, waardoor de *stormvogeltjes* naar zee plegen te vliegen, een lijn van 10 à 12 nylonnetten op. Ieder krijgt drie netten te verzorgen. Maximaal kan er slechts twee uur gevangen worden met deze netten. Later op de avond komen de *noordse pijlstormvogels* het eiland binnen vliegen en de snelheid waarmee de Manx Shearwater dit doet is zo groot, dat hij dwars door de netten schiet. In 1959 werden er 297 *stormvogeltjes* op Skokholm geringd.

Enige jaren lang hebben *steenuiltjes* geprobeerd zich op het eiland te vestigen. Aanvankelijk waren de vogelwachters hiermee in hun schik, maar alras bleek het dat de *steenuilen* voornamelijk de voor hen 's nachts zo gemakkelijk te vangen *stormvogeltjes* tot prooi kozen, waardoor deze ontstellend in aantal achteruit gingen. De *steenuiltjes* moesten toen het veld ruimen.

De klifvogels, *alken* en *zeekoeten*, bevolken beide in behoorlijke aantallen de rode rotsen van Skokholm. De gebrilde vorm van de *zeekoet*, die wij op het Noorse vogeleiland Runde veel zagen, komt hier slechts sporadisch voor.

Papegaaiduikers zijn het symbool van het eiland Skokholm; er broeden ongeveer 8000 paar van deze interessante vogels. Deze Puffins, de Engelse naam, waren steeds weer het doelwit van onze camera's; enerzijds omdat hun volkomen gemis aan schuwheid het bijzonder gemakkelijk maakte deze vogels te filmen en te fotograferen; anderzijds omdat hun clowneske verschijning en hun grappige gedrag ons voortdurend verleidden nog maar een paar meter op te nemen.

Op het reeds eerder genoemde Skomer, dat onbewoond is, doch vanuit Skokholm minstens éénmaal per week bezocht wordt, bevindt zich een grote kolonie *drieteenmeeuwen*. Bovendien broeden daar ook *kuifaalscholvers* en waarschijnlijk de Britse vorm van de gewone *aalscholver*. In ieder geval zagen wij deze soort dagelijks. Op ditzelfde Skomer zagen wij ook de *alpenkraai*. De Britten zijn terecht somber gestemd over de status van deze vogel in hun land. Het broedgebied van de *alpenkraai* wordt steeds meer teruggedrongen naar het uiterste westen van Engeland en Wales. In Ierland komt hij echter nog in behoorlijke aantallen voor.

Van de roofvogels zagen wij *torenvalk* en *buizerd* dagelijks, enkele malen een *smelleken* en éénmaal een *slechtvalk*. De *buizerd* broedt soms op Skokholm. *Slechtvalk* en *smelleken* op de omringende, onbewoonde eilanden. Als men op de westelijke punt van Skokholm staat, ziet men bij helder weer in de verte nog een eiland liggen. Dit is Grassholm, beroemd om zijn gentenkolonie. Er broeden op Grassholm tussen de 8000 en 9000 paar *Jan van Genten* en het dankt onder meer zijn befaamdheid aan het feit dat het de enige gentenkolonie op het noordelijke halfmond is die niet op kliffen ligt, maar op een tamelijk vlak stuk grond. Grassholm kan alleen met een zeer rustige zee bereikt worden. Aangezien een kalme zee in deze streek een zeldzaamheid is, gaan er jaren voorbij zonder dat een sterveling de kolonie bezoekt. 1960 was zo'n jaar; 1959 was echter ook in Engeland een fraaie zomer, er werden toen zes excursies naar Grassholm gemaakt. De vissende *Jan van Genten* ziet men dagelijks in groten getale boven de zee rondom Skokholm. Opvallend is dat ook veel vogels in eerste en tweede jeugdkleed om de kolonie rondzwerven. We zagen meer dan eens „bedelende” *Jan van Genten* van voorgaande broedseizoenen achter oude vogels aanvliegen.

Gedurende beide trektijden vormt Skokholm een belangrijke pleisterplaats voor allerlei vogelsoorten. Vooral tijdens de herfsttrek kan men er van alles verwachten. Veel ornithologen uit Wales komen jaarlijks in september of begin oktober een paar dagen op het eiland doorbrengen omdat er iedere herfst wel een paar soorten waargenomen worden, die voor Engeland (en ook voor ons) dwaalgasten zijn. Men heeft er een heel systeem opgebouwd om, zodra er een zeldzaamheid gezien wordt, iedereen op het eiland te waarschuwen. Er wordt dan een vlag gehesen, waarop een *hop*

staat afgebeeld. Zodra deze vlag in top staat weet een ieder dat er "alarm" is. Toevallig stond deze vlag in top toen wij, met enkele Britse vogelliefhebbers, per boot het eiland naderden. De Britten waren, ondanks hun spreekwoordelijke flegma, bij het ontwaren van deze vlag aan heftige onrust ten prooi. Bij aankomst echter was de oorzaak van deze onrust, een „vreemde strandloper" al over zee verdwenen zonder dat men het er over eens kon worden welke soort het was geweest.

Nog verscheidene avonden daarna vormde de strandloper één van de hoofd punten van discussie. De bewuste vlag wordt nog al eens gehesen. In de herfst van 1959 bijvoorbeeld werden er een *kortvleugelspotvogel*, een *kleine vliegenvanger* en een *bladkoninkje* gezien en gevangen.

Het aantal trekvogels dat op Skokholm van een ring voorzien wordt is groot. Verreweg de meeste van hen zijn zangvogels. Deze worden gevangen door middel van „traps", een soort vangkooien. De vogels worden, als ze vóór in de trap geraakt zijn als het waren gedwongen door te vliegen verder de kooi in. De *tapuiten*, *graspieters* en *rouwkwikstaarten*, die op Skokholm broeden, zullen de aanwezigheid van deze traps minder op prijs stellen, daar zij vele malen per seizoen erin verzeild raken. Tijdens onze aanwezigheid werd zelfs één en dezelfde *rouwkwikstaart* driemaal op één dag gevangen.

Door de ligging aan de Britse westkust worden er ook nogal eens dwaalgasten uit Noord-Amerika waargenomen: o.a. ééns een Amerikaanse *roerdomp* en reeds enkele malen de *gestreepte strandloper*. De belangrijkste Amerikaanse determineerwerken heeft men dan ook voor dit doel in de goed voorziene bibliotheek ondergebracht. Vele andere rariteiten werden de afgelopen jaren op Skokholm gezien en voor een gedeelte ook gevangen. De eerste Britse *bergfluit*, in 1950, komt van Skokholm en in de logboeken staan dik onderstreept de namen van *baardgrasmus*, *vale spotvogel* en *gestreepte grasmus*. Dit zijn echter niet de zaken die het eiland zijn sfeer geven. Die sfeer wordt bepaald door zijn duizenden zeevogels, die een bezoek aan Skokholm zeker lonend maken.

- *Het adres van de schrijver luidt: G. L. Ouweneel, Voordonk 11, Rotterdam-24*